

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهراء (سلام الله علیها)

شهرستان شاهین دژ

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

آثار تربیتی صبر از دیدگاه آیات و روایات

استاد راهنما

حجت الاسلام والمسلمین آقای سلیم ایمانی

استاد داور

حجت الاسلام والمسلمین آقای جواد نعمتی

پژوهشگر

حمیده حسنی

شهریور ۹۶

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه الزهراء (سلام الله عليها)

شهرستان شاهین دژ

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

آثار تربیتی صبر از دیدگاه آیات و روایات

استاد راهنما

حجت الاسلام والمسلمین آقای سلیم ایمانی

استاد داور

حجت الاسلام والمسلمین آقای جواد نعمتی

پژوهشگر

حمیده حسنی

شهریور ۹۶

تحمیدیه

ستایش خداوندی را سزااست که حمد و ستایش را به نعمت‌ها، و نعمت‌ها را به شکرگزاری پیوند داد خدای را بر نعمت‌هایش آنگونه ستایش می‌کنیم که بر بلاهایش. و برای به راه آوردن نفس سرکش که در برابر اوامر الهی سستی می‌کند و در ارتکاب زشتی‌ها که نهی فرمود شتاب دارد، از خدا یاری می‌خواهیم، و از گناهانی که علم خدا به آنها احاطه دارد و کتابش آنها را بر شمرده و ثبت کرده، طلب آمرزش می‌کنیم: علم خداوندی که کمترین نارسایی نداشته، و کتابی که چیزی را وانگذاشته است. به خدا ایمان داریم، ایمان کسی که غیب‌ها را به چشم خود دیده، و بر آنچه وعده داده اند آگاه است، ایمانی که اخلاص آن شرک را زدوده، و یقین آن شک را نابود کرده است. و گواهی می‌دهیم که خدایی نیست جز خدای یکتا، نه شریکی دارد و نه همتایی، و گواهی می‌دهیم که حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم بنده و فرستاده اوست «که درود خدا بر او و خاندانش باد» این دو گواهی (شهادتین) گفتار را بالا می‌برند، و کردار و عمل را به پیشگاه خدا می‌رسانند، ترازویی که این دو گواهی را در آن نهند سبک نباشد، و اگر بردارند با چیزی دیگری سنگین نخواهد شد.^۱

---

۱. خطبه ۱۱۴ نهج البلاغه

تقدیم و تشکر

با سپاس از سه وجود مقدس:

آنان که ناتوان شدند تا ما به توانایی برسیم...

موهایشان سپید شد تا ماروسفید شویم...

و عاشقانه سوختند تا گرمابخش وجود ما و روشنگر راهمان باشند...

پدرانمان

مادرانمان

استادانمان

ماحصل آموخته هایم را تقدیم می کنم به آنان که مهر آسمانی شان آرام بخش آلام زمینی ام است

به استوارترین تکیه گاهم،دستان پرمهر پدرم

به سبزترین نگاه زندگیم،چشمان سبز مادرم

که هرچه آموختم در مکتب عشق شما آموختم و هرچه بکوشم قطره ای از دریای بی کران
مهربانیتان را سپاس نتوانم بگویم.

امروز هستی ام به امید شماست و فردا کلید باغ بهشتم رضای شما

ره آوردی گران سنگ تر از این ارزان نداشتم تا به خاک پایتان نثار کنم،باشد که حاصل تلاشم
نسیم گونه غبار خستگیان را بزدايد.

بوسه بر دستان پرمهرتان

نتیجه گیری کلی

باتوجه به تحقیق انجام شده به این مطلب اذعان پیدامی کنیم که زندگی انسان در دنیا آمیخته با مشکلات متعدد و غیرقابل پیش بینی است که اگر انسان در مقابل آن بایستد و شکیبایی و مقاومت به خرج دهد به یقین پیروز میدان خواهد شد و اگر ناشکیبایی کند و در برابر حوادث زانو زند، هیچ گاه به مقصد نخواهد رسید.

صبر علاوه بر زندگی مادی، در زندگی معنوی نیز این مساله وجود دارد. اگر انسان در برابر نفس سرکش و هوا و هوس ها و زرق و برق دنیا و جاذبه های گناه ایستادگی نکند و در طریق معرفت الله و اطاعت فرمان او با مشکلات نجنگد هرگز خود را به تکامل واقعی نخواهد رساند.

توجه به اینکه ملکه صبر، شرط توفیق به انجام تکالیف و پرهیز از گناهان است و همه کارهای انسان با صبر به نتیجه خواهد رسید؛ کسی که شکیبایی می کند افزون بر آنکه آخرتی نیکو دارد، زندگی دنیوی او نیز آرام و موفقیت آمیزتر است. اندیشیدن به این واقعیت نیز انسان را به شکیبایی راغب می سازد.

پس از توجه و تفکر در این واقعیت باید برای تحصیل صبر و بهره مندی از آثار پربرکت آن که برگرفته از آموزه های قرآن کریم و روایات معصومین علیهم السلام می باشد کوشش نمود و این صفت پسندیده را در خود تقویت کرد.

مفهوم صبر در قرآن و مصادیق آن چنان وسیع و کاربردی است که هر پژوهشگر با ذوقی می تواند در این زمینه تحقیق کرده و مطالب جدید و ارزنده ای را ارائه نماید و راه همچنان برای جویندگان علم باز است.

فهرست منابع و مآخذ

- قرآن
- نهج البلاغه

۱. آمدی، عبدالواحد بن محمد، غررالحکم و دررالکلم، محقق مهدی رجایی، دارالکتب

اسلامی، قم، ۱۳۶۶

۲. انصاریان، حسین، زیبایی های اخلاق، دارالعرفان، چاپ پنجم، قم، ۱۳۸۶

۳. ابن بابویه، محمد بن علی، علل الشرایع، ج ۱، مترجم محمدجواد ذهنی

تهرانی، مومنین، قم، ۱۳۸۰

۴. بانکی پور فرد، امیر حسین، سر دلبران، حدیث راه عشق، چاپ ششم، اصفهان، ۱۳۹۱

۵. بستانی، افرام، فرهنگ ابجد عربی - فارسی، مترجم رضا مهیار، اسلامی، تهران، ۱۳۷۰

۶. بحرانی، حسین بن علی، سلوک عرفانی در سیره اهل بیت، ج ۱، مترجم علی

شیروانی، وثوق، قم، چاپ اول، ۱۳۷۹

۷. جوادی آملی، عبدالله، مراحل اخلاق در قرآن، ج ۱۱، اسراء، قم، ۱۳۷۸

۸. جوهری، اسماعیل بن حماد، صحاح الغه، ج ۲، مترجم عطار احمد عبدالغفور، دارالعلم

للملایین، بیروت، ۱۴۰۴

۹. حسینی همدانی، محمد حسین، انوار درخشان، محمد باقر بهبودی، کتابفروشی

لطفی، تهران، چاپ اول، ۱۴۰۴

۱۰. حقی، اسماعیل بن مصطفی، روح البیان، ج ۸، دارالفکر، بیروت، بی تا
۱۱. خامنه ای، علی، گفتاری در باب صبر، دفتر نشر فرهنگی اسلامی، تهران، ۱۳۸۶
۱۲. دهخدا، علی اکبر، لغت نامه، ج ۱۶ و ۹، چاپ دوم، دانشگاه تهران، ۱۳۷۷
۱۳. رشاد، علی اکبر؛ دانشنامه ی امام علی (ع)، ج ۴، اخلاق و سلوک، چاپ چهارم، تهران، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه ی اسلامی، ۱۳۶۸
۱۴. سنگری، محمدرض، آینه داران آفتاب، ج ۱، نشر بین الملل، بی جا، ۱۳۹۲
۱۵. شعیری، محمد بن محمد، جامع الاخبار، انتشارات رضی، قم، ۱۳۶۳
۱۶. طباطبائی، محمدحسین، المیزان، ج ۱۱ و ۱۷، محمدباقر موسوی همدانی، جامعه مدرسین، چاپ پنجم، قم، ۱۳۷۴
۱۷. طیب، سید عبدالحسین، اطبیب البیان فی تفسیر القرآن، ج ۲، اسلام، چاپ دوم، تهران، ۱۳۷۸
۱۸. طوسی، محمد بن حسن، امالی، ج ۱، اندیشه هادی، قم، ۱۳۸۸
۱۹. ....، التبیان فی تفسیر القرآن، ج ۶، احمد قصیر عاملی، دارالاحیاء، بیروت، بی تا
۲۰. علی اکبری، محمدجواد، مطلع عشق، انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۹۲
۲۱. غزالی، محمد بن محمد، احیاء علوم الدین، ج ۴، موید الدین خوارزمی مترجم، نشر علمی فرهنگی، چاپ ششم، تهران، ۱۳۸۶
۲۲. فتحعلی خان، محمد، آموزه های بنیادین علم اخلاق، ج ۱، مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی، قم، ۱۳۹۳

۲۳. فراهیدی، خلیل بن احمد، العین، ج ۷، محسن آل عصفور، موسسه

دارالهجره، قم، ۱۴۰۹

۲۴. قرضاوی، یوسف، سیمای صابران در قرآن، ترجمه محمدعلی لسانی، دفتر تبلیغات

اسلامی حوزه علمیه، قم، ۱۳۷۸

۲۵. قرطبی، محمد بن احمد، جامع الاحکام القرآن، ج ۵، ناصر خسرو، تهران، ۱۳۶۴

۲۶. قمی، عباس، سفینه البحار، ج ۵، اسوه، قم، بی تا

۲۷. کاشانی، عزالدین محمود بن علی، مصباح الهدایه و مفتاح

الکفایه، ج ۱، نشرهما، چاپ اول، تهران، ۱۳۸۰

۲۸. کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ج ۴، مترجم هاشم رسولی

وجواد مصطفوی، کتابفروشی علمیه اسلامی، تهران، ۱۳۶۹

۲۹. مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، ج ۶، ابوالحسن موسوی همدانی، کتابخانه مسجدولی

عصر، تهران، ۱۳۶۳

۳۰. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ج ۲، حمیدرضا شیخی،

چاپ ۱۴، دارالحديث، قم، ۱۳۹۳

۳۱. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۲۶، دارالکتب اسلامی، تهران، ۱۳۸۰

۳۲. .... اخلاق در قرآن، ج ۲، مدرسه امام علی بن ابی طالب، قم، ۱۳۸۵

۳۳. معاونت فرهنگی و اجتماعی سازمان اوقاف و امور خیریه، سر پایداری، چاپ

اول، تهران، بی تا

۳۴. نراقی، مهدی، جامع السعادت، ج ۳، جلال الدین مجتبوی، چاپ سنگی، تهران، ۱۳۷۷

۳۵. نراقی، احمد، معراج السعادت، هجرت، قم، ۱۳۷۸

۳۶. نرم افزار جامع التفاسیر نور

۳۷. سایت تبیان

۳۸. سایت طهور

۳۹. سایت حوزه